

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 31/2004 rd

Statsrådets redogörelse om säkerhets- och försvarspolitiken 2004

Till försvarsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 1 oktober 2004 statsrådets redogörelse om säkerhets- och försvarspolitiken 2004 (SRR 6/2004 rd) till försvarsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att förvaltningsutskottet ska lämna utlåtande till försvarsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- enhetschef Anu Laamanen Ryter, utrikesministeriet
- regeringssekreterare Sami Paatero, försvarsministeriet
- räddningsöverdirektör Pentti Partanen, beredskapsdirektör Janne Koivukoski, överstelöjtnant Ismo Kurki, regeringsråd Riitta Koponen, polisinspektör Reijo Hyytiäinen, regeringssekreterare Keijo Siiskonen och överinspektör vid centralkriminalpolisen Sari Kajantie, inrikesministeriet
- regeringsråd Jussi Pajuoja, justitieministeriet
- dataadministrationsdirektör Kari Kekki, finansministeriet
- säkerhetsdirektör Rauli Parmes, kommunikationsministeriet
- medicinalråd Jouko Söder, social- och hälsovårdsministeriet
- regeringsråd Klaus Frösen, miljöministeriet
- överstelöjtnant Pertti Hyvärinen, Huvudstaben

- bevakningschef Lauri Ervola och datasäkerhetschef Kalervo Jakonen, Tullstyrelsen
- polisråd, chef Rauno Ranta, centralkriminalpolisen
- enhetschef Paavo Selin, skyddspolisen
- kanslichef Timo K. Tikka, länsstyrelsen i Södra Finlands län
- räddningsdirektör Jari Sainio, Egentliga Finlands lokala räddningsverk
- brandchef Jarmo Haapanen, Älvdalarnas räddningsverk
- poliskommendör Jukka Riikonen, polisinspektionen i Helsingfors härad
- utvecklingschef Markku Haiko, Finlands Kommunförbund
- professor Hannu K. Kari, Tekniska högskolan
- forskningschef Mikko Hyppönen, F-Secure Oy
- ombudsman Juha Leppänen, Finnsecurity ry
- verkställande direktör Kyösti Vesterinen, Finlands Sjöräddningssällskap
- ordförande Isto Kujala och styrelsemedlem Silvio Hjelt, Finlands Avtalsbrandkårers Förbund rf
- verkställande direktör Simo Tarvainen, Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland rf.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- arbetsministeriet
- jord- och skogsbruksministeriet
- Utlänningsverket
- Kommunikationsverket

- Räddningsinstitutet
- polisinrättningen i Tammerfors härad
- Sjöbevakningsförbundet
- Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraat-tilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry
- Poliisin lääninjohdon viranhaltijat ry
- Rajavartioliitto
- Finlands Polisorganisationers Förbund rf
- Finlands Röda Kors.

REDOGÖRELSEN

Enligt ett beslut i regeringsprogrammet ska en bred bedömning av Finlands samlade säkerhets- och försvarspolitik göras i den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse 2004. Den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen 2004 utgör statsrådets grundläggande riktlinjer och lägger fast principerna och målen för Finlands säkerhets- och försvarspolitiska handlingslinje samt anger ramen för genomförandet av handlingslinjen inom olika sektorer.

Redogörelsen innehåller en grundlig genomgång av förändringarna i Finlands internationella omvärld och deras konsekvenser för Finlands handlingskapacitet och säkerhet i ett vidare perspektiv fram till 2010-talet. En omvärldsbedömning bildar plattformen för handlingslinjen i redogörelsen. Utifrån dem anger redogörelsen utvecklings- och resursbehoven för de olika di-

mensionerna av handlingskapaciteten, den yttre handlingsförmågan, särskilt krishanteringsförmågan, försvaret, den inre säkerheten och insatserna för att trygga de centrala basfunktionerna i samhället.

Globala problem, utvecklingskriser och regionala konflikter påverkar säkerheten i ökad grad. Globaliseringen har över lag gjort Finlands inre och yttre säkerhet allt mera beroende av den internationella situationen. De främsta säkerhetshoten är terrorism, hot om spridning och användning av massförstörelsevapen, regionala konflikter och användning av militära maktmedel, organiserad brottslighet, narkotika och människohandel, ekonomiska och teknologiska risker, miljöproblem, befolkningstillväxt, migration och epidemier.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Finlands säkerhets- och försvarspolitiska handlingslinje tar sikte på att trygga landets självständighet och de grundläggande demokratiska värdena i samhället och att främja medborgarnas säkerhet och välfärd. I redogörelsen framhålls att Finlands handlingslinje bygger på ett trovärdigt nationellt försvar, ett fungerande samhälle och en konsekvent utrikespolitik samt på en stark internationell ställning och en aktiv verksamhet som medlem i EU.

Den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen 2004 utgör statsrådets grundläggande riktlinjer och lägger fast principerna och målen för Finlands säkerhets- och försvarspolitiska handlingslinje och anger ramen för hur handlingslinjen ska genomföras inom olika sektorer. Den beaktar bland annat Strategin för tryggnad av samhällets livsviktiga funktioner (Statsrådets principbeslut 27.11.2003) och Programmet för den inre säkerheten (Statsrådets principbeslut 23.9.2004) som ska bidra till att omsätta redogörelsen i praktiken.

Säkerheten i Finlands omvärld påverkas av nya riskfaktorer som också tas upp i den Euro-

peiska säkerhetsstrategin. De gäller i betydande grad den inre säkerheten. Gränsen mellan inre och yttre säkerhet är inte längre lika klar som förut. Riskerna för militära konfrontationer som under det kalla kriget har ersatts av nya hot som i första hand riktar sig mot den inre säkerheten. Säkerhetshot och utmaningar är i allt större utsträckning gränsöverskridande. Sett ur Finlands synvinkel har de nya hoten framför allt samband med internationell terrorism, organiserad brottslighet av det hårdföra slaget som styrs från utlandet, informationssamhällets sårbarhet, gränssäkerhet och räddningsberedskap. Frågor kring den inre säkerheten ingår i förvaltningsutskottets behörighet och därmed har utskottet främst tagit upp dem. Dessutom har utskottet behandlat den civila krishanteringen med tanke på sin behörighet.

Säkerhetsproblemen tar sig vanligen uttryck i våldsamma utbrott och konflikter som det i många fall finns djupt liggande ekonomiska, samhälleliga eller kulturella faktorer bakom. Utskottet ser det som mycket viktigt att Finland bedriver en aktiv och samlad politik för konfliktförebyggande och krishantering och främjar en samordning av likriktade säkerhetspolitiska, biståndspolitiska och handelspolitiska mål. Också människorättspolitikens säkerhetsskapande roll och framför allt kvinnors, barns och minoriteters rättigheter lyfts fram. Med tanke på utskottets behörighetsområde bör Finland aktivt engagera sig för effektivare EU-insatser mot terrorism och understryka betydelsen av långsiktigt arbete för att åtgärda bakgrundsfaktorerna.

Bekämpning av organiserad och allvarlig brottslighet.

Den organiserade brottsligheten griper över allt fler sektorer. För att förebygga organiserade kriminella gruppers brottsliga verksamhet och avslöja och utreda deras brott behövs det moderna informationsinsamlings- och utredningsmetoder, informationsförsörjning, metoder att identifiera aktiva kriminella aktörer och ett brett nationellt och internationellt myndighetsnätverk. Arbetet med att avslöja och utreda organiserad och allvarlig brottslighet innebär avsevärda

kostnader för samhället och därför bör det ses till att verksamheten är effektiv och att överlappande funktioner kan undvikas.

Polisen, tullen och gränsbevakningen (PTG-myndigheterna) har i år upprättat gemensamma strukturer för kriminalunderrättelseverksamhet och brottsanalys och kört i gång verksamheten. Med hjälp av dem får man en exaktare helhetsuppfattning av den organiserade och allvarliga brottsligheten och den vägen kan bekämpningen riktas in på objekt där åtgärderna ger den största effekten. Inom ramen för det internationella samarbetet har PTG-myndigheterna i Finland och Estland avtalat om gemensamma riktlinjer.

Utskottet anser att närområdessamarbetet bör intensifieras bl.a. för att man ska kunna göra en gemensam lägesbedömning av den gränsöverskridande brottsligheten. Gemensamma utredningsgrupper bör också bildas med de behöriga utländska myndigheterna och utnyttjas i kampen mot organiserad och allvarlig brottslighet. Utskottet understryker att polissamarbetet i EU bör koncentrera sig på att skapa ett effektivare operativt samarbete med hjälp av existerande instrument och strukturer. Det finns mycket att göra för att förbättra inte minst informationsutbytet mellan medlemsstaterna.

På det nationella planet bör det ses till att myndigheterna har klara uppgifter, ansvarsområden och befogenheter och att befogenheterna dessutom i högsta möjliga grad är á jour. Enligt utredning är utvidgade täckoperationer i anknytning till bekämpning av organiserad och allvarlig brottslighet och bestämmelser om vittneskydd och vittnesanonymitet under beredning.

Det behövs absolut en aktuell lägesbedömning av den inre säkerheten inom ramen för säkerhetssituationen i hela riket. En bedömning av detta slag är i själva verket under beredning.

Utskottet påpekar att en del av åtgärderna i redogörelsen för att göra kampen mot organiserad och allvarlig brottslighet effektivare har vidtagits redan innan redogörelsen lämnats till riksdagen för behandling eller sida vid sida med åtgärderna i Strategin för tryggnad av samhällets livsviktiga funktioner och Programmet för den inre säkerheten. I detta sammanhang vill utskottet

tet som åtgärder på längre sikt och för att förebygga brottslighet ta fram speciellt insatser för att motarbeta marginalisering och ojämlikhet och för att förbättra människors sociala villkor. I programmet för den interna säkerheten nämns de här omständigheterna bland de viktigaste utvecklingsåtgärderna. Redogörelsen har bl.a. som mål att öka medborgarnas säkerhet och välfärd. Också på denna punkt hänvisar utskottet till Programmet för den inre säkerheten, inte minst med tanke på säkerheten i det dagliga livet. Utskottet kommer att ge akt på hur programmet genomförs.

Bekämpning av IT-brottslighet

Det öppna och avancerade informationssamhällets funktion och tjänster bygger i stor utsträckning på elektroniska kommunikations- och datasystem. Fungerande och säkra kommunikationsnät och kommunikationstjänster är därmed ett centralt villkor för att samhället ska fungera under normala förhållanden, vid störningar i de normala förhållandena och under undantagsförhållanden. Det moderna IT-samhället med sina omfattande nätverksfunktioner är därför särskilt sårbart om datanäten och datasystemen inte fungerar eller om det förekommer allvarliga störningar i dem. Hoten mot datanäten kan drabba statsledningen, säkerhetsmyndigheterna, näringslivet eller rent av hela samhället. Datanäten är globala precis som hoten mot dem och eventuella angrepp på dem. De metoder för att förbättra datasäkerheten som hittills tagits fram kan mycket snabbt visa sig föråldrade och därför behövs det fortsatta insatser för att upprätthålla datasäkerheten.

Världen förändras och ger ständigt upphov till nya risker. Verksamheter läggs ut, den nya tekniken och teknologin förändras i snabb takt, programvaror är komplicerade och måste uppdateras ofta, apparater och system kräver allt mer el och ökad elförsörjning och dessutom finns det många svagheter och brister i datasäkerheten och det som gjorts för att motverka sårbarheten i internet.

Åtgärder och beslutsfattande bör, inte minst i konkreta risksituationer, grunda sig på riktig och

aktuell information. För det krävs det att konfidentiell information skyddas för utomstående, att informationens integritet säkerställs och att den förmedlas till de rätta mottagarna oberoende av eventuella försök att störa informationsgången.

Enligt uppgifter till utskottet är det datatekniskt möjligt att skydda och säkra den överförda informationens innehåll, aktualitet och integritet så att utomstående inte kommer åt att läsa ett meddelandes innehåll i klartext, ändra innehållet eller ändra avsändningstidpunkten. Däremot är det svårare att med tekniska medel försöka hindra motparten från att samla information t.ex. om vem som kommunicerar med vem, var någon part befinner sig eller när kommunikationen äger rum. Av den hemliga kommunikationen kan man dessutom dra vissa slutsatser om vilket slag av kommunikation det handlar om. Enligt utredning kan man med hjälp av de här upplysningarna avbryta en kommunikation som är viktig med tanke på kommunikationsförbindelserna vid sämsta möjliga tidpunkt. Hoten mot informationssäkerheten har därmed inte nödvändigtvis med avkryptering av informationen att göra utan med att det stör informationsöverföringen och hindrar den rätta informationen från att nå fram. Angrepp på datanäten behöver inte heller enbart ske i avsikt att skada systemen eller störa verksamheten i dem, utan meningen kan också vara att styra och påverka beslutsprocesser i den riktning som en utomstående part önskar.

Utskottet anser att följande omständigheter bör beaktas utöver de åtgärder som läggs fram i redogörelsen:

- Hur nätinfrastrukturen ska skyddas och åtgärder för att störa datatrafiken hindras.
- Hur informationens integritet ska säkerställas med datasäkerhetstekniska metoder.
- Hur risken för angrepp inifrån systemet och skadorna ska minimeras.
- Hurdana effektiva förebyggande informationssäkerhetslösningar det behövs.

- Hur det kan säkerställas att mjuk- och hårdvaran för kritiska system fungerar felfritt, inbegripet hur det ska säkerställas att systemen inte har bakdörrar som beror på tillverkaren eller någonting annat.

Bekämpning av terrorism och terroristbrott

Utskottet konstaterar att terrorismen, terrorisms orsaker och natur och kampen mot terrorism har behandlats i ett mycket brett perspektiv i redogörelsen. Utifrån utredning till utskottet omfattar det bedömningen att risken för terrorism som riktar sig direkt mot Finland är liten. Men risken för handlingar typ sabotage som ligger mycket nära terrorism gäller också Finland.

Polisen är den primära terroristbekämpningsmyndigheten. De övriga myndigheterna i sammanhanget, inte minst gränsbevakningsväsendet och tullen, samarbetar med och stöder polisen eller ger handräckning. Utskottet har på sitt bord en proposition som ska ge polisen rätt att få nödvändig handräckning av försvarsmakten när det krävs militära maktmedel för att hindra eller avbryta terroristbrott (RP 187/2004 rd).

I kampen mot terrorism är det enligt utskottets mening viktigt med spaning, analys av de behöriga myndigheternas information och förebyggande av hot. Ett tvärsektoriellt samarbetsorgan har tillsatts under inrikesministeriet för att samordna myndigheternas analyser och förebyggande insatser för att bekämpa terrorism. Det ska utgöra ett led i det övergripande system som statsrådet prioriterar i sin strategi för trygghet av samhällets livsviktiga funktioner.

Bland insatserna i kampen mot terrorism nämner redogörelsen bl.a. att Finland arbetar för en så bred ratificering och effektiv verkställighet som möjligt av konventionen mot terrorism. Utskottet ser det som mycket viktigt att Finland också i EU:s organ för terroristfrågor engagerar sig i att få till stånd ett effektivare informationsutbyte, upprätta gemensamma hotbildsanalyser och utveckla samarbetet med trejdländer. I det förebyggande arbetet prioriteras också åtgärder mot spridning av massförstörelsevapen och finansiering av terrorism.

Kampen mot terrorism är uttryckligen förebyggande verksamhet. På inrikesministeriet bereds en ändring av polislagen som ska ge skyddspolisen rätt till teleavlyssning för att hindra terroristgärningar.

På denna punkt framhåller utskottet ytterligare att det är skäl att på allvar ta sig an krisvärden av olycksoffer eller offer för allvarlig brottslighet och deras anhöriga.

Reglerad invandring

I redogörelsen sägs Finland kommer att främja en reglerad invandring och samtidigt effektivt motverka illegal invandring. I enlighet med internationella avtal ger Finland skyddsbehövande människor skydd. Vidare framgår det att statsrådet förbereder ett invandringspolitiskt program 2005. Utskottet anser att dessa ställningstaganden i redogörelsen är viktiga och nödvändiga för att främja en laglig invandring.

Finland deltar i arbetet med att ta fram en gemensam europeisk asyl- och invandringspolitik. Utskottet understryker att medlemsstaterna genom en samordnad politik kan bekämpa illegal invandring, effektivt avlägsna tredjelandsmedborgare som uppehåller sig illegalt inom unionens område och förebygga missbruk av asylsystemet.

En fungerande utlänningsförvaltning är ett viktigt element i den inre säkerheten. Lagstiftning och förfarande för utlänningars inresa, vistelse i landet och avlägsnande ur landet kan få direkta och indirekta konsekvenser för den allmänna ordningen och säkerheten. Den organiserade brottsligheten har vid sidan av bl.a. narkotikahandeln i allt högre grad kopplingar med människosmuggling och människohandel. Genom förebyggande insatser mot illegal invandring och utlänningsrättsliga åtgärder kan brottslig verksamhet bekämpas också i ett bredare perspektiv.

Utskottet påpekar att illegal invandring från det övriga Schengenområdet är lätt och att det därför behövs effektivare utlänningskontroll inom landet. Finland utnyttjas i själva verket både som målområde och transitorutt till det övriga Schengenområdet.

Av redogörelsen framgår att statsrådet ska utreda hur utlänningsförvaltningen fungerar och vilka utvecklingsbehoven är och att Finlands asylförvaltning ska göras effektivare. Till denna del hänvisar utskottet till sitt betänkande (FvUB 4/2004 rd — RP 28/2003 rd) om den nya utlänningslagen. Också en del av de sakkunniga som blivit utfrågade har tagit upp asylbesluten och mottagningen av asylsökande. I motsats till många andra länder är det hos oss olika förvaltningar som fattar asylbeslut och tar emot asylsökande. Enligt utskottet är det viktigt att mottagandet av asylsökande stöder besluten om uppehåll för att bl.a. asylbesluten ska kunna fattas utan dröjsmål. Inte minst vid storskalig invandring bör åtgärderna smidigt kunna anpassas till varandra.

Skydd av befolkningen och räddningstjänst

Vid utfrågningen av sakkunniga har relationen mellan förberedelser och beredskapsplanering tagits upp, precis som samverkan mellan kommunerna och det lokala räddningsväsendet. Utskottet vill lyfta fram betydelsen av förberedelser och beredskapsplanering och den principen i beredskapslagen att varje myndighet svarar för sin verksamhet under alla förhållanden. Det betyder att det bl.a. i kommunerna är varje kommunal myndighet som inom sitt verksamhetsområde har ansvar för förberedelserna för undantagsförhållanden. Kommunens ledning har det samlade ansvaret för förberedelserna och för samordning av dem. Utskottet noterar samtidigt att det lokala räddningväsendet inom sitt område kan konsultera kommunerna enligt överenskomelse med dem.

Det lokala räddningsväsendet svarar i sin tur för merparten av befolkningsskyddet under undantagsförhållanden enligt räddningslagen. Men vissa uppgifter inom befolkningsskyddet, som medicinska räddningsuppdrag och försörjning av befolkningen, hör till kommunen. Till denna del samordnar räddningsområdena kommunernas förberedelser.

Utskottet har dessutom uppmärksammat Programmet för den inre säkerheten och den regionala och lokala säkerhetsplaneringen. Det är vik-

tigt att myndigheter och andra parter tillsammans upprättar säkerhetsplaner på olika nivåer och gör dem så heltäckande som möjligt. Frivilligorganisationerna och den breda privata säkerhetssektorn spelar en viktig roll i säkerhetsplaneringen inte bara på det nationella planet utan framför allt också regionalt och lokalt.

Utskottet kräver i linje med redogörelsen att det senast 2006 ska vara utrett hur räddningsverksamheten ordnas i de största insjöområdena för att verksamheten ska kunna samordnas och göras effektivare.

Civil krishantering

Utskottet lägger stor vikt vid en effektivare beredskap att delta i civil krishantering och internationella räddningsuppdrag, särskilt med hänsyn till besluten inom EU och Finlands åtaganden. Med hjälp av expertinsatser och andra metoder inom ramen för civil krishantering stöds en fredlig utveckling inom krisområden. Beroende på kris omfattar insatserna allt från observation, utbildning och rådgivning inom polisväsen, rättsförvaltning och räddningstjänst till praktiska åtgärder för att sköta förvaltning, infrastruktur och basservice. För beredskapen för civil krishantering här hemma behövs det ett rekryterings- och utbildningssystem som skall tillgodose en effektiv personalplanering som garanterat att systemet fungerar också hos oss. Dessutom tillstyrker utskottet att Räddningsinstitutet vidareutvecklar utbildningen och forskningen kring civil krishantering.

Miljösäkerhet

De ökande oljetransporterna på Östersjön och inte minst Finska Viken är den mest sannolika miljörisken och den växer hela tiden. Därför måste vår kapacitet för oljebekämpning och förebyggande insatser förbättras.

Av redogörelsen framgår att Finland ska få en kombibrytare för bekämpning av olja och kemikalier. Vidare ska gränsbevakningsväsendets två bevakningsfartyg i Tursas-klass få kapacitet för insamling av olja senast 2006. Utskottet bedömer att oljebekämpningsberedskapen till sjöss förbättras avsevärt tack vare de här inkö-

pen. Oljebekämpningsberedskapen i de största insjöområdena bör utredas så fort som möjligt.

Gränssäkerhet

Gränsbevakningsväsendets verksamhet påverkas allra mest av situationen i Finlands närområden, inte minst Ryssland, och Europeiska unionens utvidgning i föl och utvecklingen i unionens samarbetsmetoder inom säkerhetsområdet, inte minst gränssäkerhet.

Den ryska gränsvakningen har skurit ner och uppger enligt utredning att den fortsatt kommer att skära ner sin verksamhet längs gränsen mot Finland. Åtgärderna får återverkningar för gränsbevakningens kvalitet och höjer åtminstone risken för illegal invandring i Finland. Det behövs effektivare insatser mot illegal invandring och organiseringen av den samt för att bekämpa annan gränsoverskridande brottslighet vid Finlands östgräns. Utskottet erinrar samtidigt att det är viktigt att gränstrafiken löper smidigt.

För att upprätthålla säkerheten längs Finlands gränser samarbetar gränsbevakningsväsendet med de behöriga gränsbevakningsmyndigheterna i Ryssland, Baltikum och Norden.

I redogörelsen nämns att gränsbevakningsväsendet ska få ett ökat ansvar för att bekämpa illegal invandring och organiseringen av den. Vid utfrågningen av sakkunniga framfördes det att Finland inte bör upprätta överlappande förundersökningsorganisationer. Utskottet omfattar denna syn. Regeringen förbereder som bäst en proposition om en ny lag om gränsbevakning som kommer att ge gränsbevakningsväsendet bättre möjligheter för förundersökning. I och med sina huvuduppgifter spelar gränsbevakningsväsendet en central roll i kontrollen av gränsoverskridande persontrafik. Enligt utredning ska överlappningar inom förundersökning gallras genom samarbetet mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet. Målet är en effektivare brottsbekämpning inom gränsbevakningsväsendets kärnfunktioner, framför allt illegal invandring och med den sammanhängande brottslighet. Gränsbevakningsväsendets förundersökningsinsatser ska också i framtiden huvudsakligen koncentreras på sådana begränsade

fall som kommer fram i dess egen kontrollverksamhet. Utskottet kommer att ta upp befogenhetsfrågorna till närmare behandling när propositionen kommer till riksdagen. I vilket fall som helst bör polisen i sin egenskap av allmänt ansvarig förundersökningsmyndighet fortsatt ha möjlighet att ta över en brottsutredning som initierats av gränsbevakningsväsendet och slutföra den.

Vid utfrågningen av sakkunniga har det påpekats att i och med att Schengenländerna avskaffat sina gränskontroller har de fria rörligheten ökat också för brottslingar. Därför är det synnerligen viktigt att se till att kontrollen av de yttre gränserna fungerar effektivt i hela unionen. Med tanke på en effektivare gränsbevakning är det enligt utskottet motiverat att man längs den utvidgade unionens yttre gränser tillämpar vår gränssäkerhetsmodell i fyra steg som allmänt antagits i kontrollen också av unionens yttre gränser.

Satsningar på frivilligarbete

Inom den inre säkerheten spelar frivilligarbetet en mycket stor roll för samhället, inte minst inom räddningstjänst och förberedelser för undantagsförhållanden.

Utskottet anser att åtgärder för att utveckla frivilligarbetet bör vidtas i samråd med organisationerna med målet att underlätta samarbetet och att generera synergieffekter. Frivilligorganisationerna bör ges adekvata möjligheter att vara aktiva i den riksomfattande organisationen för de planerade lokala verksamhetscentralerna. Men det frivilligarbete som gäller myndigheter med ansvar för den inre säkerheten ska alltid styras av den behöriga myndigheten.

Flera sakkunnigutlåtanden uttrycker den tanken att myndighets- och frivilligarbetet inom den interna säkerheten är civilt till sin art. Utskottet omfattar denna syn. Utlåtandena uttrycker en viss oro för att gränsen mellan civila och militära insatser ska fördunklas. Särskild oro inger förmleringarna om den roll som Försvarsutbildning rf och landskapstrupperna ska spela.

Det är viktigt att organisationerna inom räddningstjänsten också i framtiden bygger på civila

organisationer, menar utskottet. Enligt utredning har det inte varit meningen att landskaps-trupperna omvandlas till räddningsorganisationer. De kan visserligen i sinom tid inom ramen för försvarsmaktens organisation ge räddningstjänsten handräckning allt efter sin kompetens, sammansättning, utrustning och beredskap. Men faktum är väl att det kan uppstå en viss konkurrens med den frivilliga räddningstjänsten.

Vid utfrågningen av sakkunniga har det uttryckts vissa farhågor för att Försvarsutbildning rf som aktivt gått in för att utvidga sin verksamhet till räddningstjänsten. Till denna del framhåller utskottet att frivilligarbetet alltid står under den behöriga myndighetens ledning och kontroll — räddningsväsendet styrs av räddningsmyndigheterna — och att verksamheten och utbildningen bygger på gällande lagstiftning och behörighetsrelationer.

Resurserna inom den inre säkerheten

Redogörelsen lyfter fram den inre säkerheten genom att peka på de nya hotbilderna för samhället. Men riskfaktorerna kommer inte fram i hur resurserna riktas, trots att redogörelsen också anger vilka utvecklingsinsatser och resurser som behövs bl.a. för att upprätthålla den inre säkerheten.

Dagens information tyder på att lejonparten av de åtgärder som behövs för att förbättra den inre säkerheten enligt redogörelsen kommer att genomföras med befintliga resurser. Programmet för den inre säkerheten och strategin för trygghet av samhällets livsviktiga funktioner och de sektorsspecifika utvecklingsprogram som upprättats utifrån den ökar trycket på de nuvarande resurserna. Regeringen bestämde vid bud-

getmangligen i augusti 2004 att finansieringen av Programmet för den inre säkerheten i övriga delar än de som ingår i budgetpropositionen för 2005 — som anknyter till kampen mot terrorism och ekonomisk brottslighet — tas upp till granskning i samband med rambeslutet för 2006—2009. Till denna del hänvisar utskottet till sitt utlåtande FvUU 24/2004 rd.

Utskottet anser att det i sig är lämpligt att man först utreder hur man kan gallra i överlappande funktioner och få till stånd större kostnadseffektivitet i myndigheternas verksamhet. En viss prioritering av uppgifter och verksamheter är också acceptabel. Men med stöd av utredning till utskottet vill det i alla fall påpeka att alla de åtgärder och uppgifter för att förbättra den inre säkerheten som nämns i redogörelsen inte kan genomföras utan extra finansiering. Basuppgifterna inom den inre säkerheten kan inte lämnas åt sitt öde och det går egentligen inte heller att avstå från existerande uppgifter och därför kräver helt nya uppgifter extra finansiering till fullt belopp. Dessutom kräver också en del av insatserna för att förbättra den inre säkerheten enligt redogörelsen ändringar i den finansiella ramen.

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker redogörelsen för sitt behörighetsområdes vidkommande med de anmärkningar och kommentarer som framgår av utlåtandet.

Utlåtande

Förvaltningsutskottet meddelar

att försvarsutskottet beaktar vad som anförts ovan.

Helsingfors den 25 november 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Veijo Puhjo /vänst
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Nils-Anders Granvik /sv (delvis)
Lasse Hautala /cent
Esko Kurvinen /saml (delvis)
Lauri Kähkönen /sd

Kari Kärkkäinen /kd
Lauri Oinonen /cent
Heli Paasio /sd
Satu Taiveaho /sd
Tapani Tölli /cent
Ahti Vielma /saml
Tuula Väättäin /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.